

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Katedra veřejné a sociální politiky

Bakalářská práce

2025

Adéla Limrová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Strategie Hnutí pro život ČR v oblasti lobbingu

Bakalářská práce

Autorka práce: Adéla Limrová

Studijní program: Politologie a veřejná politika

Vedoucí práce: Mgr. Eva Hejzlarová, Ph.D.

Rok obhajoby: 2025

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.
4. Při přípravě této práce autorka použila ChatGPT za účelem překladu závěru a abstraktu do anglického jazyka. Po použití tohoto nástroje/služby autorka obsah podle potřeby zkontrolovala a upravila a přebírá plnou odpovědnost za obsah publikace.

V Praze dne 29.4.2025

Adéla Limrová

Bibliografický záznam

LIMROVÁ, Adéla. *Strategie Hnutí pro život ČR v oblasti lobbingu*. Praha, 2025. 46 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií, Katedra veřejné a sociální politiky. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Eva Hejzlarová, Ph.D.

Rozsah práce: 66 737 znaků

Abstrakt

Bakalářská práce zkoumá české pro-life hnutí z pohledu strategií v oblasti přímého lobbingu. Teoretická část práce představuje zkoumaného aktéra Hnutí pro život ČR a zasazuje ho do kontextu teorií o sociálních hnutích a zájmových skupinách. Následně se teoretická část věnuje vysvětlení pojmů jako je pro-life hnutí, aktivismus, a především přímý lobbing a užití jazykových prostředků v přímém lobbingu. Cílem této práce je zjistit, jaká témata se strategicky objevují při přímé lobbistické činnosti vykonávané organizací Hnutí pro život ČR a přispět tak k existujícímu vědění o pro-life hnutích v obecnější rovině. Tato organizace je významným aktérem na české pro-life scéně a má za sebou úspěšné i neúspěšné lobbistické aktivity. Témata byla určena prostřednictvím tematické analýzy, která je schopna identifikovat opakující se vzorce/témata napříč různými texty. Celkem bylo identifikováno šest témat a v některých z nich jsou zahrnuta subtémata. Určená témata, která jsou v konečné části vysvětlena zasazena do širšího kontextu z hlediska současného poznání, jsou tato: personifikace lidského zárodku, demografie, příčiny umělých potratů, opatření na snížení počtu potratů, moralizace o včasném mateřství, moralizace české společnosti.

Abstract

The bachelor's thesis examines the Czech pro-life movement from the perspective of strategies in the field of direct lobbying. The theoretical part of the thesis introduces the examined actor, the Movement for Life Czech Republic, and places it within the context of theories concerning social movements and interest groups. Subsequently, the theoretical part addresses the explanation of concepts such as the pro-life movement, activism, and direct lobbying and the use of linguistic means in direct lobbying. The aim of this thesis is to determine which topics strategically emerge during the direct lobbying activities conducted by the Movement for Life Czech Republic and thus contribute to the existing body of knowledge on pro-life movements on a more general level. This organization is a significant actor within the Czech pro-life scene and has engaged in both successful and unsuccessful lobbying activities. The topics were identified through thematic analysis, which can detect recurring patterns/themes across different texts. A total of six topics were identified, with some of them containing subtopics. The identified topics, which are explained and placed in a broader context of current knowledge in the final part of the thesis, are the following: personification of the human embryo, demography, causes of induced abortions, measures to reduce the number of abortions, moralization regarding early motherhood, and moralization of Czech society.

Klíčová slova

Hnutí pro život ČR, pro-life hnutí, sekularizace, přímý lobbying, pro-choice hnutí, interrupce, tematická analýza, aktivismus

Keywords

pro-life Movement Czech Republic, pro-life movement, secularization, direct lobbying, pro-choice movement, abortion, thematic analysis, activism

Title

Lobbying Strategy of the Movement for Life Czech Republic

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Evě M. Hejzlarové, Ph.D. za její pomoc, cenné připomínky, milý přístup a čas, který mi věnovala v průběhu měsíců psaní bakalářské práce.

Obsah

Úvod	1
1 Představení Hnutí pro život ČR.....	3
1.1 Vznik a vývoj Hnutí pro život ČR.....	3
1.2 Hnutí pro život ČR v kontextu teorie o sociálních hnutí.....	4
1.3 Hnutí pro život ČR v kontextu zájmové skupiny	4
2 Lobbing zájmových skupin	6
2.1 Argumentace v lobbingu	8
3 Charakteristika, kritika a aktivistické strategie pro-life hnutí	10
3.1 Aktivistické strategie	10
3.2 Charakteristika pro-life hnutí.....	11
3.3 Kritika pro-life hnutí.....	12
3.4 Pro-life hnutí v České republice	13
4 Cíl výzkumu a výzkumná otázka.....	16
5 Metodologie.....	17
5.1 Případová studie	17
5.2 Sběr dat.....	17
5.3 Výzkumná metoda (tematická analýza).....	19
6 Analýza dat.....	22
6.1 Téma: Personifikace lidského zárodku (latentní)	22
6.2 Téma: Demografie (sémantické)	23
6.3 Téma: Příčiny umělých potratů (sémantické).....	24
6.4 Téma: Opatření na snížení počtu potratů (sémantické)	25
6.5 Téma: Moralizace o včasném mateřství (sémantické).....	26
6.6 Téma: Moralizace české společnosti (sémantické).....	27

6.7	Shrnutí	28
7	Interpretace výsledků.....	29
8	Diskuse	32
	Závěr.....	33
	Summary.....	35
	Použitá literatura.....	37
	Archivované webové stránky Hnutí pro život ČR.....	44
	Aktuální webové stránky Hnutí pro život ČR	45
	Seznam příloh.....	46

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
HPŽ	Hnutí pro život (ČR)
MZČR	Ministerstvo zdravotnictví ČR
TA	tematická analýza

Úvod

Právo na potrat je v řadě zemí kontroverzní téma. Na jedné straně je vnímáno jako základní lidské právo ženy rozhodovat o svém těle a její svoboda je z liberálního pohledu nejvyšší společenskou hodnotou. Na straně druhé odpůrci práva na potrat upozorňují na práva lidského zárodku a interrupci označují jako zabití (Uhde, 2003).

Zkoumání fenoménu pro life hnutí je vhodné nejen kvůli jeho dynamice, ale i kvůli počtu způsobů, jakými jsou potraty omezovány. Nejedná se pouze o jejich zákazy jako v sousedním Polsku (České noviny, 2024), ale i o další ne tak striktní opatření. Například v Maďarsku si žena musí před interrupcí poslechnout tlukot srdce plodu (ČT24, 2022). S HPŽ se v posledních letech pojí celá řada výroků, které vzbudily zájem novinářů i veřejnosti. Například ten, že by se znásilněným Ukrajinčankám měly poskytnout místo (nouzové) antikoncepce postinor¹ pepřové spreje, houkadla nebo paralyzéry (Vodrážka, 2022). To vyústilo v nesouhlasné reakce ze strany odpůrců pro-life postojů. S negativními reakcemi veřejnosti se pojil i lobbying za povinné varování na těhotenských testech (Seznam zprávy, 2025). Varovný text zahrnovat odkaz na webové stránky obsahující poradenství sociálně-právního charakteru, které by podpořilo zachování těhotenství (Hroch, 2025).

Ve své práci se na zabývám známou organizací Hnutí pro život ČR. Nejaktuálnějším a nejrelevantnějším výchozím bodem je pro mě studie od Andrey Beláňové (2020), pro kterou sbírala data mezi lety 2017 a 2018 a porovnávala strategie protipotratových hnutí v České republice a na Slovensku. Zaměřila se na ovlivnění pro-life strategií národní identitou, kulturou a náboženstvím. To, jak se pro-life aktéři přizpůsobují široké veřejnosti, jak v ČR, tak na Slovensku, pak nazývá nacionalizací strategií. Beláňová (2020) došla k závěrům, že ČR je oproti sousední zemi o mnoho více sekularizovaná, a že slovenské hnutí více kombinuje náboženské a vědecké narativy. České pro-life hnutí se veřejnost snaží oslovovat za pomoci vědeckých faktů a pozitivních kampaní. V mé práci Beláňovou (2020) několikrát zmiňuji, protože tato práce má její poznání doplnit.

Cílem práce je zjistit a popsat, jaká témata používalo Hnutí pro život ČR při svých

¹ Postinor je značka nouzové antikoncepce posílané na Ukrajinu.

lobbistických činnostech mezi lety 2018-2025. Přínosem této práce by mělo být doplnění vědění o fenoménu přímého lobbingu ze strany pro-life hnutí v České republice.

Vzhledem k cíli je stanovena tato výzkumná otázka: Jaká témata používá organizace Hnutí pro život ČR v oblasti přímého lobbingu?“

Odpověď na tuto výzkumnou otázku přinese zjištění, jak se pro-life aktivisté snaží snížit počet potratů v České republice prostřednictvím přímého lobbingu. Přidaná hodnota práce spočívá i v analýze již nedostupných webových stránek. V prosinci 2024 došlo k jejich rebrandingu a částečnému smazání blogu, proto je jeho archivovaná verze dostupná v příloze. Práce také přinese akademický pohled, se kterým se v případě HPŽ ve veřejném prostoru příliš nesetkávám. Diskurz v médiích ohledně HPŽ vnímám jako kritický, důvěryhodný a často s cennými investigativními poznatky. Tato práce má přinést objektivní poznatky pomocí odborné metody.

Vzhledem ke studijnímu oboru je téma relevantní z důvodu lobbingu, tedy ovlivňování veřejné politiky, a obecněji zkoumání aktérů, kteří do tvorby veřejných politik vstupují. Pro mou práci je důležité zařadit Hnutí pro život ČR a jeho aktivity do teoretického kontextu, proto je věnována představení vybraného aktéra jedna celá kapitola. Ta ukazuje, že je HPŽ dynamickým prvkem, který se vyvíjí v čase. Od dob svého vzniku změnilo agendu z široké palety konzervativních témat výhradně na zájem o snižování počtu potratů. Udává, jak může být na HPŽ pohlíženo z hlediska teorie o sociálních hnutích a zájmových skupin. Dále v teoretické části popisují jevy, které souvisí s mým výzkumným cílem, což jsou teoretické poznatky o pro-life hnutí, aktivismu a v neposlední řadě o přímém lobbingu, na který se Beláňová (2020) nezaměřovala. Poznání o přímém lobbingu ze strany pro-life hnutí v České republice doplním prostřednictvím tematické analýzy blogu HPŽ, kde je jejich lobbistická činnost popisována. V závěrečné části práce zasazuji výsledky analýzy do širšího kontextu, které současné vědění nabízí.

1 Představení Hnutí pro život ČR

V následující kapitole je HPŽ popsán z hlediska jeho podstaty a vývoje. Následně je ukotvené v teoretickém rámci z hlediska sociálního hnutí a zájmové skupiny. Kapitola také obhájí výběr případu. Jak uvádí Beláňová (2020), v českém kontextu se jedná o nejvýraznější pro-life hnutí. Podstatným faktorem bylo při výběru vytrvalé a dlouholeté fungování HPŽ. Je činné téměř od Sametové revoluce (Bernardová, 2018).

1.1 Vznik a vývoj Hnutí pro život ČR

Vybrané hnutí formálně vzniklo v důsledku pádu komunistického režimu a zájmu o protipotratovou agendu ze strany bývalých disidentských lékařů (Bošková, et al. 2008 in: Rees, 2013). Jeho zakladatelem byl disident MUDr. Zdeněk Hejl, který kriticky vystupoval proti novelizaci potratového zákona v dobách komunismu a snažil se ovlivnit potratovou politiku již před normalizací. V té době měl podporu jihlavských lékařů (Bernardová, 2018). Ta z jejich strany pokračovala a díky ní bylo v Jihlavě v roce 1992 založeno Hnutí pro život ČR (Bošková, et al. 2008 in: Rees, 2013). Jak uvádí Bernardová (2018) prvotní název zněl Hnutí pro život Jihlava. Rees (2013) dodává, že po tom, co se působnost hnutí rozšířila na celorepublikovou úroveň, bylo přejmenováno na Hnutí pro život ČR. Oficiálně se HPŽ označuje jako zapsaný spolek (Ministerstvo spravedlnosti, 2025).

V 90. letech česká, sekularizovaná společnost vnímala HPŽ jako outsiderské a disidentské. Hnutí se z počátku ztotožňovalo s katolickou sociální naukou a distancovalo se od označení sekta (Rees, 2013). Postoje HPŽ v 90. letech a na přelomu druhého tisíciletí můžeme definovat na základě článku, který popisuje diskusi o potratech vedenou v tehdejší době. HPŽ zastává „*právo oplodněného vajíčka, zárodku, plodu na život*“ (Uhde, 2003, s.8). HPŽ neschvaluje ani jakoukoliv formu antikoncepce, vnímá ji jako lidsky nedůstojnou, protože zabraňuje přirozenému otěhotnění. Znemožnění těhotenství jakoukoliv formou je podle postojů HPŽ chápáno jako zabití, ať se jedná antikoncepci, post-pilulky nebo jiné způsoby jeho umělého přerušení. Tyto názory postavené na křesťanském základu podávali již tehdy takticky sekularizovanými narativy (Uhde, 2003).

Po roce 2000 se HPŽ věnovalo mnoha tématům. Mezi ně patřila anti-LGBTQ+ agenda, kdy například vydalo knihu, která má sloužit jako návod pro konverzní terapii. Jejich další vydaná kniha nesla název „*Důvody proč neučit sexuální výchovu*“, ta měla, jak už vypovídá

název, zamezit sexuální výchově na školách. V době jejího vydání, v roce 2010, šlo totiž o výrazné téma na politické scéně (Dušková et. al., 2023). Zřejmě kvůli zájmu o mnoho antigender témat mezi lety 2007 a 2010 HPŽ aktivně participovalo v iniciativě D.O.S.T. (Dušková et. al., 2023). Tato organizace se vyznačovala euroskepticismem a nacionálním smýšlením. Vystupovala proti potratům, stejnopohlavním sňatkům a sexuální výchově na školách (Rees, 2013).

Beláňová (2020, s.408) postoje v pozdějších letech minulého desetiletí zhodnotila stále jako sekularizované a v současné době za jejich ústřední aktivity označila Pochod pro život a provozování telefonní linky, která má pomáhat nečekaně těhotným ženám. HPŽ uvádí na své úvodní webové stránce, že se nevěnuje jiným společenským tématům než omezení počtu potratů a pomoci ženám „*po ztrátě nenarozeného dítěte*“ (Hnutí pro život, 2025). Během vývoje delšího než 30 let je oficiálně hlavní změnou upuštění od témat jako zamezení sexuální výchovy nebo stejnopohlavních sňatků.

1.2 Hnutí pro život ČR v kontextu teorie o sociálních hnutích

Dianiho (1992, s.13) definice zní: *“Sociální hnutí je síť neformálních interakcí mezi pluralitou individuí, skupin nebo organizací angažovaných v politických nebo kulturních konfliktech na základě sdílené kolektivní identity.”*

Dle Dianiho (1992) musíme apelovat na rozdíl mezi sociálním hnutím jako celkem a jednou organizací. Abychom se mohli o něčem vyjadřovat jako o sociálním hnutí, je důležitá pluralita aktérů, to ho totiž liší od zájmových skupin, politických stran nebo náboženských organizací. To znamená, že HPŽ je jeden z mnoha aktérů v českém nebo třeba evropském pro-life hnutí a tím je jeho přirozenou součástí.

Diani (1992) upozorňuje na nepřesné používání pojmu sociální hnutí ve spojení se samotnými organizacemi a uvádí, že by měly být užívány vhodnější pojmy jako například zájmová skupina.

1.3 Hnutí pro život ČR v kontextu zájmové skupiny

Podle Kunštáta (2006) politické strany a zájmové/nátlakové skupiny reprezentují dva hlavní typy formálních, odborných organizací, které shrnují konkrétní zájmy a vyjadřují je

v politickém demokratickém systému. Haugsgjerd Allern et al. (2022) uvádějí, že zájmovou skupinou se rozumí nevládní/nestranická organizace složená z jedinců nebo ze skupin, které spojuje společný cíl nebo zájem a snaží se s ním působit na veřejnou politiku. Tyto skupiny od politických stran dělí zejména zájem o úzký okruh témat. Politické strany se totiž soustředí na mnoho agend založených na ideologii. V závislosti na těchto faktech můžeme HPŽ popisovat jako zájmovou skupinu a můžeme ji dále klasifikovat.

Kunštát (2006) uvádí rozdíly mezi zájmovou (interest group) a nátlakovou (pressure group) skupinou. Jejich významy nejsou jednoznačné a často v odborné literatuře označují stejná sociální uskupení. Nejvíce zmiňovaným kritériem pro jejich rozlišení je zájem ekonomický (odborné, zaměstnavatelské organizace...) nebo neekonomický (ekologické, náboženské skupiny...). Podle tohoto kritéria by mnou vybraná organizace měla spadat spíše pod pojem „nátlaková skupina“, protože jeho aktivity vychází zřejmě z náboženského přesvědčení, na druhou stranu Beláňová (2020) zmiňuje, že se jejich aktivity záměrně neprezentují jako náboženské. Kunštát (2006) zmiňuje častou záměnu pojmů nátlaková a zájmová skupina, proto by z mého pohledu bylo vhodné pro jednoduchost používat a pracovat s pojmem zájmová skupina.

Klasifikace zájmových skupin je také složitá kvůli překrývání jejich vlastních zájmů, účelů a činností (Baroni et. al, 2014). Jednoduše popisují proto HPŽ jako cause group tedy skupinu, která veřejně propaguje ideologický nebo společenský cíl, a tím by bylo, jak členi sami prezentují, omezení počtu potratů (Stewart, 1958, s. 25 & Hnutí pro život, 2025). Navíc se v případě cause groups jedná o propagaci konkrétní často jen jedné hodnoty, která není z podstaty ekonomická (Thomas, 2025).

Dalším významným ukazatelem, jež řadí HPŽ mezi zájmové skupiny, jsou jejich lobbistické aktivity (Hnutí pro život, 2024), kterými se podrobněji zabývám v analytické části. Teoreticky je lobbying popsán v následující kapitole.

2 Lobbying zájmových skupin

Zájmové skupiny lze definovat jako organizace sloužící k ovlivňování veřejné politiky a veřejněpolitických rozhodování za pomoci dvou hlavních zájmů – lobbyingu a advokační činnosti (Baroni et al., 2014). Lobbying představuje specifický způsob prosazování zájmů, kdy se advokační skupiny snaží ovlivnit poslance, vládu či státní správu.

Slovo lobbying vychází z anglického „lobby“, pod kterým se mimo jiné skrývá skupina osob, která ve specifické oblasti či záležitosti usiluje o ovlivnění zákonodárců nebo jiných veřejných činitelů. Pojem může znamenat i snahu přesvědčit veřejné činitele k souhlasu nebo nesouhlasu s daným návrhem nebo opatřením nebo snahu o ovlivnění úřední osoby k určitému jednání (Barnhart, 1988, s. 605)

Ve vyspělých zemích roli lobbistů plní zástupci, kteří disponují přesnými a důvěryhodnými informacemi (Wilson, 1995). Vláda, parlament a státní administrativa musí při svém rozhodování zpracovávat velké množství informací, na to vždy nemusí disponovat dostatečnými kapacitami. V této situaci pak vzniká prostor pro zájmové skupiny/lobbisty, kteří jim usnadňují jejich získávání a vyhodnocování (Graziano 2001, s.22).

Graziano (2001, s. 105, s. 200) upozorňuje, že praktika lobbyingu je přirozenou součástí liberálně-demokratického pluralismu. Činnost zájmových skupin přináší vztah mezi občanskou společností a státem a významně tak napomáhá k dynamice jeho fungování. I přesto může nabírat negativních konotací nebo být spojovaná s korupčním jednáním, a to zejména mimo americké prostředí, např. v kontinentální Evropě, kde je tradičně jasně oddělována role státu při určování veřejných cílů od dílčích zájmů občanské společnosti (Graziano, 2001, s.1). Laboutková a Vymětal (2010, s. 122) píše, že v ČR je lobbying veřejností vnímán negativně a lidé jsou vůči těmto aktivitám podezřívaví. Nedůvěru občanů v lobbistickou činnost může posilovat i chybějící regulace lobbyingu.

Zákony nyní v ČR nevymezují pojmy lobbying či lobbista a schází také řádná pravidla pro lobbying legislativním procesem. Může proto docházet k situacím, kdy v konečných fázích schvalovacího procesu zákona dochází ke vzniku změn, které odporují jiným zákonům, jelikož schválením jednoho konkrétního zákona může dojít k přijetí změn u dalších zákonů, které nesouvisí s daným schvalovaným zákonem, tzv. přílepky. Činnost lobbyingu

české právo nezakazuje a může ho vykonávat úplně každý. V minulosti se po vstupu do EU začaly vést debaty o regulaci lobbingu v České republice, řada poslanců pak iniciovala opatření pro zvýšení transparentnosti lobbování. Opatření se týkala vzniku kodexu, který by zahrnoval povinnou registraci lobbistů (podle vnitřních pravidel sněmovny) navštěvující poslance (Laboutková & Vymětal, 2010, s. 122).

Vláda ČSSD v roce 2009 předložila návrh zákona o lobbingu, návrh se ale setkal s nevolí politiků a došlo k jeho zamítnutí v prvním čtení. Návrh byl později přepracován, ale stejně nebyl přijat (Laboutková & Vymětal, 2010, s.123). Vláda ČR až v roce 2024 schválila návrh zákona o lobbování s cílem stanovení transparentních pravidel a jeho vymezení jako standartní aktivity v rámci legislativního procesu a dalších rozhodovacích procesů. Zákon by měl předcházet korupci, klientelismu a střetu zájmů, které v současnosti můžeme vnímat jako rizika lobbování. V rámci nového zákona má vzniknout informační systém/registr, kde budou uvedeni lobbisté i lobbovaní. Lobbující do něj budou muset uvádět i cíl zájmy zastupují a prohlášení o lobbování za posledních 6 měsíců. Tato data mají být veřejně přístupná. Mimo to lobbisté budou muset svůj záměr předem nahlásit Ministerstvu spravedlnosti. Navrhované vstoupení v platnost je 1. červenec 2025 (Řepka, 2024).

Lobbing z odborného pohledu lze klasifikovat do mnoha kategorií. Řada strategií a technik lobbingu se může v realitě prolínat, proto může být problematické přiřadit specifickou techniku lobbingu užívanou v praxi ke konkrétní kategorii. Podle využívaných praktik se rozděluje na přímý a nepřímý. (Vymětal, 2010, s. 43).

Přímý lobbing slouží k přímému ovlivnění veřejných činitelů a neusiluje o mobilizaci a ovlivňování ostatních skupin ve společnosti. Tato technika je jednou z nejsložitějších a nejnáročnějších a využívá se nejčastěji využívá v odborných a technických otázkách, kde není příliš důvodů k oslovování široké veřejnosti (Vymětal, 2010, s. 43-44). Mezi jeho nejčastější techniky patří dopisové a telefonní kampaně, osobní návštěvy, organizování debat a diskusí, kontaktování poradců a dalších asistentů (Szwed, 2003 in: Vymětal, 2010).

V případech, kdy se usiluje o mobilizaci širší skupiny lidí, se využívá nepřímý lobbing. V nepřímém lobbingu (často iniciovaném lobbisty) může figurovat masa občanů a může nabývat anonymního charakteru. Necílí na přímý kontakt s veřejnými činiteli, ale snaží se

ovlivnit veřejné mínění a pomoci něj i diskurz rozhodování (Harris a McGrath, 2012, s. 79). Podle Goldsteinovy definice (1999, s.3) se jedná o všechny aktivity, které usilují o ovlivnění chování a postojů širokého okruhu občanů. Mezi časté techniky řadíme vzdělávací a informační kampaně. Vzdělávací zahrnují veřejné projevy, letákové kampaně, organizaci seminářů, konferencí či provozování bezplatných informačních kanceláří. Informační kampaně slouží k prezentaci zájmu před veřejností a jejich konkrétní techniky zahrnují inzeráty, reklamy v médiích, organizace různých setkání, organizace debat s odborníky či kampaně pořádané pro veřejné činitele (Vymětal, 2010, s. 45).

2.1 Argumentace v lobbyingu

Ve své práci analyzuji prostřednictvím tematické analýzy vnímání a interpretaci politických otázek organizací HPŽ. Tato podkapitola přibližuje, proč a jak jsou jazykové prostředky a argumenty obecně v lobbyingu využívány.

Jedním z účinných způsobů ovlivňování politiky je interpretace politických otázek tak, aby zdůraznily aspekty, které jsou pro cílovou skupinu nejpřesvědčivější a tím pádem pravděpodobně nejfunkčnější pro zájmové skupiny (Mcgrath, 2007). Nelson (1984, s.25) píše, že při sestavování politické agendy dochází ke zohlednění takových kritérií, jakým bude věnována pozornost. Právě lobbisti jsou ti, kteří rámuje politické otázky takovým způsobem, aby nebyly v politickém prostoru opomíjeny.

Berry & Wilcox (2018, s.19) konstatují, že různé interpretace té stejné situace vedou k odlišným představám o tom, jaké z nich vyplývají důsledky. Odlišné chápání faktů (způsobené nejen interpretací) může vést k rozdílným politickým rozhodnutím, a právě to se snaží využívat různé politické skupiny.

Wolpe & Levine (1996, s. 29-30) vysvětlují, že se každý problém skládá z mnoha detailů a nuancí, a ty lze formulovat a využít tak, aby jediný možný závěr vedl k podpoře konkrétní iniciativy. Během své analýzy se budu zajímat o to, jaké aspekty problému HPŽ při interpretaci využívá, jelikož na základě toho tvoří své argumenty.

Tierney (2002, s.17) uvádí, že se vyplácí argumenty, které prezentují něčí zkušenost a jsou

logické a emotivně zabarvené, ostatní lidé se s nimi mohou totiž lépe ztotožnit. Milbrath (1960) dodává, že argumenty do lobbyingu vstupují jako nástroj přesvědčování a u lobbisty závisí na schopnosti a metodách, jakými je komunikuje a prezentuje. Lobbující může předkládat přesná faktická tvrzení nebo jednostranné argumenty, které mají podpořit jeho pozici a vymezit se vůči stávající situaci. Müller (2005) konstatuje, že na jednostranné argumenty navazuje riziko zneužití lobbyingu, kdy může dojít k podávání překroucených informací. Zkreslená fakta či oklamání zákonodárců může vést k poškození vztahu mezi lobbujícím a veřejným činitelem. Kvůli způsobené nedůvěře hrozí narušení spolupráce mezi zájmovou skupinou a veřejnými činiteli. To je pro lobbisty nevýhodné, protože pro ně zpravidla nejlépe vychází dlouhodobé spolupráce.

3 Charakteristika, kritika a aktivistické strategie pro-life hnutí

Beláňová (2020, např. s.396) pracuje s pojmem protipotratový aktivismus, proto je v této kapitole teoreticky popsáno, jaké existují aktivistické strategie, které mohou a nemusejí jednotlivci či skupiny při prosazování protipotratové agendy využívat.

Dále představím, proč pro-life hnutí vzniká, do jakých souvislostí si ho můžeme řadit a co stojí proti němu. Jeho existence totiž přináší důsledky, které jsou kritizovány a strategie hnutí se pravděpodobně odvíjí i od jeho kritiky.

Na konci této kapitoly popisují současná zjištění o českém pro-life hnutí, včetně poznatků Andrey Beláňové (2020), tak aby bylo jasně vymezeno, z jakých zjištění čerpám pro svou praktickou část. Jak plánuji poznatky rozvinout, je přesněji uvedené v kapitole o cíli výzkumu.

3.1 Aktivistické strategie

Aktivistické strategie můžeme rozdělit do dvou hlavních kategorií na nepřímé a přímé akce. Mezi nepřímé řadíme petice a posílání e-mailů nebo dopisů s danou agendou určité osobě nebo organizaci, aby podporovala věci, za které aktivisté bojují. Tyto činnosti jsou vnímány jako konvenční a nenásilné (Laverack, 2013, s. 18).

Přímé lze naopak dělit na nenásilné a násilné. Často slouží ke konfrontaci, od které se očekává rychlý účinek. Mezi tyto akce spadají protesty, pochody, stávky, veřejné kampaně či podnikání právních kroků. Za násilné způsoby uplatňované v přímém aktivismu považujeme fyzické násilí na lidech a poškozování veřejného nebo soukromého majetku (Laverack, 2013, s.19).

Způsoby strategií se samozřejmě mohou prolínat a mohou být jednotlivými organizacemi různě využívány. Nepřímý způsob strategií je zpravidla neagresivní a konvenční, ale jeho využití může mít výrazné výsledky díky kolektivnímu úsilí (Laverack, 2013, s.18). Přímé akce slouží k oslovení veřejnosti, jsou totiž zpravidla více vyzývací a obsahují více symboliky. Jejich využití může vhodně fungovat i na tvůrce politiky (Plows, 2007 in: Laverack, 2013, s.19).

3.2 Charakteristika pro-life hnutí

Zastánci protipotratových názorů vytvořili v průběhu let síť jednotlivců a skupin, které se snaží zakázat nebo alespoň omezit potraty (Swank, 2020). Pro-life hnutí pak z širokého pohledu zapadá do definice hnutí dle Dianiho (1992, s.13), (viz výše v kapitole 1.) Pro-life hnutí vzniklo reakcí na legalizaci interrupcí. Nejznámější je rozhodnutí v případě Roe v. Wade (1973), které vedlo k legalizaci potratů v USA. Odpůrci měli pocit, že byly potraty zlegalizovány proti vůli většiny, a chtěli změnit novou pro-choice politiku (Alcorn, 1992, str. 164-165). Tuto paralelu můžeme sledovat i na našem území, v kapitole 1 zmiňuji, že organizace HPŽ byla založená MUDr. Zdeňkem Hejlem, který kritizoval legalizaci interrupcí.

Oberman (2022) dělí představy těchto aktivistů do třech hlavních skupin. Za prvé, že zákaz potratů interrupce eliminuje, protože je ženy nebudou podstupovat kvůli strachu z následků. Za druhé díky němu budou interrupce vnímány jako něco nemorálního. Za třetí pak aktivisté očekávají, že za ilegální podstoupení potratu budou ženy perzekuovány.

Swank (2020) ve své studii zjišťuje, že z genderu, sociální třídy a úrovně dosaženého vzdělání nedokážeme predikovat sklony k pro-life názorům. Nejsilnějším faktorem je v tomto ohledu uznávání a podpora zákazu interrupcí za všech okolností, potlačování vnímaného sexismu ve společnosti, účast na náboženských aktivitách nebo aktivní participace v politických protipotratových organizacích. Z celé Swankovy (2020) studie je silně patrné, že právě náboženství v širokém pojetí je nejsilnější motivací. U pro-life postojů sledujeme totiž výraznou souvislost s náboženským smýšlením.

Tradiční postoje se nejčastěji objevují u silně věřících lidí a u lidí zaměstnaných v náboženských institucích (Bolzendahl a Myers, 2004, s.776). Například i realizace protipotratové politiky může vycházet z náboženských doktrín (Olson, 2016, s.297).

Názory pro-life aktivistů doplňují konzervativní narativy podporující genderové role, pohoršení z předmanželského sexu, z rozhodování ženy o početí dítěte, homosexuálních vztahů, rozvodů a nedostatečné maskulinity u mužů. (Swank, 2020).

Tento fenomén lze dobře ilustrovat na argumentaci, kterou někteří pro-life aktivisté

používají. Například lidský život pro ně začíná početím a od té doby má být chráněn. Na pro-choice argumenty, které upozorňují na to, že žena je těhotná a dítě odnosi a porodí, odpovídají, že jakmile uznáme, že „nenarození“ jsou lidmi a mají právo na život, tak žena jako dospělý člověk má snést „*dočasné nepohodlí*“ (Alcorn, 1992, s.108), a že dítě a matka jsou dvě odlišné bytosti. Na to, že nechtěné děti by se neměly narodit (i v případě početí dítěte při znásilnění), reagují tak, že každé bude někým přijato a chtěno, a že „*zabití není fér*“ (Alcorn, 1992, s.141). Z knihy od Alcorna (1992) můžeme číst hlavně tyto opakující se narativy v různých konotacích, ze kterých je jednoduše patrné, že pro-life postoje upřednostňují plod před matkou a za tyto hodnoty bojují.

3.3 Kritika pro-life hnutí

Kritika hnutí pramení ze strany pro-choice zastánců, jejichž postoje byly zmíněny v úvodu práce, ti tvrdí, že je na prvním místě svoboda ženy a možnost volby v této otázce patří k jejím základním lidským právům. Řešením otázky potratů by podle nich neměla být nikdy represe (Uhde, 2003). Termín pro-choice vznikl v polovině 70. let 20. století jako reakce na označení pro-life, které používá hnutí proti potratům. Označení pro-choice může naznačovat, že odpůrci jsou proti svobodě žen, stejně jako pro-life může na druhé straně implikovat, že jeho odpůrci podporují smrt. Termín „pro-choice movement“ byl mezi aktivisty do značné míry nahrazen širšími a populárnějšími výrazy jako hnutí za práva na potrat a hnutí za reprodukční spravedlnost (Kulik, 2024).

Na nefunkčnost zákazu a omezování práva na potrat existují i statistická data a výzkumy. Ženy se během historie uchýlovaly k potratům bez ohledu na jejich ilegalitu, náboženské principy nebo na jejich osobní riziko (Millar, 1934; David, 1972 in: David, 1992). Z odborných zdrojů (viz níže) v řádu desítek let od sebe pak vidíme upozorňování na negativní dopady při zákazu potratů. Nedojde totiž k jejich nepodstupování, ale k jejich nelegálnímu provádění a tyto nelegální způsoby budou nebezpečné pro zdravotní stav žen. Jak píše Rivera Rodriguez et al. (2022) v USA bylo před zlegalizováním potratů častou praktikou umístění cizího tělesa do dělohy přes děložní čípek (např. ramínko na šaty, drát, pletací jehlice). WHO v závislosti na tom eviduje jako časté příčiny úmrtí žen krvácení, infekci, poranění pohlavního orgánu nebo střev. Zdravotní problémy spojené s nelegálním potratem mohou ženám navíc způsobit neplodnost a nemožnost mít dítě v budoucnu (Ginsberg a Shulman, 2021, str. 1).

Pro-choice aktivisté také upozorňují na účinnější způsoby snížení potratů, než je jejich zákaz. Více než právní status interrupcí má na počet potratů vliv počet nechtěných těhotenství. Data z roku 2014 ukazují, že celosvětově 44 % těhotenství nebylo plánovaných a 53 % z nich vedlo k potratu. Nechtěná těhotenství se ve světově nejbohatších státech snížila od roku 1990 o 30 %, což zapříčinilo snížení umělých potratů na 27 z 1000 žen v reprodukčním věku, (předtím to bylo 46 z 1000 žen). V chudších státech, zejména rozvojových zemích, klesl počet nechtěných těhotenství o 16 % a počet potratů zůstal téměř stejný (Guttmacher Institute, 2018). Pravděpodobně efektivním způsobem, jak zabránit potratům, je zvýšení míry užívání antikoncepce, protože zabrání nechtěným početím (Rivera Rodriguez et al., 2022). Je důležité přihlídnout i k tomu, že nejméně potratů je v zemích, kde se šíří osvěta o zodpovědném sexuálním chování a (cenově dostupných) antikoncepčních metodách (Ketting, 1990; Riphagen and Ketting, 1990 in: David, 1992).

3.4 Pro-life hnutí v České republice

Hledala jsem mezi odbornými a studentskými pracemi, které byly spojené s HPŽ, abych dokázala specifikovat současný stav poznání. Nejprve představím zjištění obsažené ve studentských pracích. Poté se budu věnovat současnému poznání o pro-life hnutí v ČR, které popsala Beláňová (2020).

Cílem bakalářské práce od Kmentové (2010) bylo zjistit, jaké argumenty a jazyk používá HPŽ. Analytická část v této bakalářské práci disponovala diskurzivní analýzou oběžníku vydávaném HPŽ. Autorka zjistila, že je v něm rodina vykreslována jako základní stavební jednotka společnosti a v kontextu rodičovství jsou mužům a ženám na základě pohlaví připisovány genderově stereotypní role. Žena je v oběžníku zobrazována výhradně jako matka a pečovatelka, která má cítit mateřskou lásku od momentu, kdy se dozví o svém těhotenství. Dalším zjištěním byl diskurz o homosexualitě, který ji opakovaně odmítá jako přirozenou variantu sexuální orientace a zobrazuje ji jako léčitelnou poruchu (Kmentová, 2010, 29-36).

Neničková (2013) ve své bakalářské práci analyzovala informační oběžník HPŽ metodou informačních repertoárů. Ve své analýze oběžníků se zaměřila na opakující se jazykové jevy a využila teoretické koncepty k tomu, aby více přiblížila postoje hnutí.

Stanovila repertoár „kultury smrti“. Popisuje tím, jak HPŽ dělí dobro a zlo ve společnosti. Na straně dobra stojí „tradiční“ pojetí společnosti (rodina založená mužem a ženou, ženy v roli matek, správnost sexuálního života jen v manželském svazku...), zlo představují progresivní názory (homosexuální vztahy, antikoncepci, eutanazii...) (Neničková, 2013, s.8-16). Druhým repertoárem byla „přirozená žena“. Životní cíl žen je dán biologicky skrze mateřství a péči o rodinu, kdy tento obraz přispívá k jejich podřízenému postavení (Neničková, 2013, s. 17-32).

Beláňová (2020, s.401-407) ve své studii zkoumala české pro-life hnutí jako široký celek, jak ho definuje Diani (1992, s.13) a zabývala se tak mnoha aktéry. Těmi byli HPŽ, Aliance pro rodinu, Národní iniciativa pro život, Stop genocidě a gynekologická klinika Centrum naděje a pomoci (CENAP), která svou praxi ukotvuje v římskokatolické bioetice.

Účastnila se veřejných přednášek, bohoslužeb a pochodů. Také vedla rozhovory s jednotlivci z pro-life organizací, které následně zpracovala pomocí kvalitativní obsahové analýzy, stejně jako další vybrané texty z české a slovenské pro-life scény (Beláňová, 2020 s. 401-407).

Na těchto akcích autorka poznávala různé způsoby, jakými jsou strategie pro-life hnutí realizovány. Například na pochodech HPŽ se setkávala s pozitivními hesly jako „*jsem kreativní*“ (Beláňová, 2020, s. 404) nebo „*radost ze života*“ (Beláňová, 2020, s. 404) místo dříve typických křížů nebo jiných náboženských znaků.

Veřejné modlitby proti potratům jsou v ČR oproti Slovensku velmi vzácné. Existoval jeden známý případ pravoslavného kněze, který roky protestoval před brněnskou nemocnicí. Jeho činnost však veřejnost považovala za komickou, neměla tak žádný výrazný dopad na veřejné mínění. V ČR se vedou individuální modlitby, které ale také nemají velký dopad (Beláňová, 2020, s. 405).

Okupování veřejného prostoru je v ČR podobně vzácné jako veřejné modlitby a bylo by vnímáno i ze strany církve jako příliš radikální. Této aktivity se však dopouštěla organizace Stop genocidě, která vylepovala znepokojující obrázky s potracenými plody např. v MHD a na dalších viditelných místech (Beláňová, 2020, s. 406).

České pro-life hnutí se výrazně soustředí na poskytování poradenství ženám. Jedná se konkrétně o provozování bezplatné telefonní linky organizací HPŽ. S tím souvisí i pozitivní kampaň, která iniciuje pomoc nečekaně těhotným ženám. Aktéři se také snaží navázat osobní kontakt s gynekology, samosprávami či řediteli nemocnic a prosazovat u nich své zájmy (Beláňová, 2020, s.407).

V závěru studie dochází k tomu, že se naše země oproti Slovensku méně upevňuje v konzervativních římsko-katolických hodnotách, a to se odráží i v jejich praktikách, kdy členi protipotrátových organizací téměř nepoužívají náboženské symboly a hojněji využívají sekularizované praktiky. Hnutí v ČR výrazně ovlivňuje ateistická společnost, a v závislosti na ní organizace skrývají své aktivity za „nenáboženské“ a zaměřují se na vědecká fakta (např. negativní dopady antikoncepce na ženské zdraví) s cílem ovlivnit širokou veřejnost. (Beláňová, 2020, s.408).

Vidíme, že na českou pro-life scénu pravděpodobně lze pohlížet v mnoha kontextech. Na její ovlivnění církví, náboženstvím, vírou/ateismem občanů v ČR se zaměřila Beláňová (2020), která ji zároveň porovnávala se situací na Slovensku, kterou ve své studii podrobně popisuje. Já na ni navazuji pouze s Českou republikou a zabírám se přímým lobbingem organizace HPŽ.

4 Cíl výzkumu a výzkumná otázka

Cílem práce je zjistit a popsat, jaká témata používá Hnutí pro život ČR při svých lobbistických činnostech. Vycházím ze zjištění Beláňové (2020, s. 408), že se pro-life hnutí v ČR distancuje od náboženských aktivit a vystupuje sekularizovaným způsobem. Beláňová (2020, s.401-407) popisuje české pro life hnutí jako soubor aktérů, kteří se strategicky věnují aktivitám, které lze definovat jako nepřímý lobbying – pochodům, vzdělávacím kampaním, poradenství pro ženy či ovlivňování zdravotnické praxe.

Beláňová (2020, s. 402) nezkoumala strategie v přímém lobbyingu, zmínila ho pouze okrajově s tím, že ho považuje za méně účinný než nepřímé akce. Při tomto tvrzení vycházela např. z Dudové (2010), která píše, že v ČR došlo k zamítnutí zákona o zákazu potratů v roce 2003 již v prvním čtení. Beláňová (2020, s. 402) říká, že je pro české pro-life hnutí výhodnější investovat svou energii a finanční prostředky do nepřímých akcí (např. pochodů), protože ty pravděpodobněji budou v českém sekularizovaném prostředí fungovat.

Přestože Beláňová (2020, s. 402) nepovažuje přímý lobbying za tak efektivní jako nepřímé akce, věnuji se mu ve své analýze vzhledem k současnému diskurzu o HPŽ a snahám HPŽ o legislativní změny.

Zabývám se částečně jiným obdobím než autorka, konkrétně lety 2018-2025. Nezkoumám různé aktéry v ČR a na Slovensku jako ona, ale pouze organizaci HPŽ. Na její zjištění navazuji a prohlubuji tak porozumění aktivitám pro-life hnutí v obecnější rovině.

Výzkumnou otázku formuluji takto: „Jaká témata používá organizace Hnutí pro život ČR v oblasti přímého lobbyingu?“

5 Metodologie

V této kapitole popisuji výzkumný design, kterým je případová studie. Následně se věnuji popisu sběru dat a analýze dat za pomoci tematické analýzy a otevřeného kódování.

5.1 Případová studie

Typem výzkumného designu je případová studie, která cílí k hlubokému porozumění určité oblasti, události, kulturním fenoménům, organizaci či jednotlivci v jeho přirozeném prostředí. Je vhodným prostředkem, když chceme zkoumat, popisovat a vysvětlovat složité jevy, určovat vztahy mezi jednotkami či interakce (Cousin, 2005). Díky ní můžeme porozumět i dynamice a chování ve vybraném fenoménu (Woodside, 2010, s.1).

Důkladné zkoumání fenoménu za pomoci případové studie je lineárním procesem, který se opakuje a celou dobu probíhá mezi těmito fázemi: plán, projekt, příprava na sběr dat, sběr dat, analýza. Proces končí sdělením výsledků (Yin, 2009, s.1-2).

Musíme specifikovat, co vše zahrnuje fenomén, který plánujeme zkoumat. Před prozkoumáním jednotky je podstatné sjednotit a načíst si již publikovanou literaturu o našem případě, odůvodnit si, jak náš budoucí výzkum do tohoto kontextu zapadá (Olecká & Ivanová, 2010).

Případem v mé práci je organizace HPŽ, která je podrobně představena v kapitole 1. Tato organizace byla vybrána zejména proto, že aktivně lobbuje u politiků a státních úředníků (Hnutí Pro život ČR, 2024).

5.2 Sběr dat

Data jsem sbírala online na webových stránkách HPŽ. Vybírala jsem materiál z webu HPŽ www.hnutiprozivot.cz, který se dotýká pouze přímého lobbingu a je dostupný v jejich blogové sekci. Lobbing provádí tak, že se schází s politiky a dalšími úředníky, tzn. přímý lobbing. Tato sekce je pak doplněna o popis jejich lobbistických činností. U nich popisují současnou situaci jejich perspektivou a tím definují problémy. Následně argumentují, proč by se současná situace měla měnit (Hnutí pro život, 2024).

Do datasetu jsem proto zařadila všechny webové stránky z blogové sekce dotýkající se

přímého lobbingu. Jak jsem zmínila v kapitole 2, mezi přímý lobbing patří i dopisové kampaně cílené na veřejné činitele. Do datasetu jsem zařadila i dopis pro zákonodárce (Hnutí pro život, 2025 I), Ministerstvo zdravotnictví (Ucháč, 2018) a přílohu dopisu pro MZČR (Hnutí pro život, 2018 V). Tuto korespondenci jsem také našla na webu HPŽ. Materiály jsem si ukládala v průběhu času, což se ukázalo jako prozíravé, protože některé z nich již nejsou dostupné. Smazaná data z webu HPŽ viz příloha č.1: Archivované materiály. Data, která se mi podařilo sesbírat, jsou od roku 2018 do roku 2025.

Krátce zde představím, jaké problematiky se lobbistické návrhy dotýkaly.

1. Lobbing za ochranný status před provedením interrupce (Hnutí pro život, 2025 III.)
V případě, že by si o status žena zažádala, nemohl by jí být proveden v případě otěhotnění potrat. Toto opatření má ženy chránit před nedobrovolným podstoupením interrupce (např. v důsledku vydírání) (Hnutí pro život, 2025 III.)
2. Lobbing za lepší podmínky pro matky a těhotné ženy na vysokých školách (Hnutí pro život, 2025 II.)
3. Petice pro poslance s žádostí o zlepšení finančních podmínek pro rodiny a zavedení demografických opatření (2025 I.)
4. Lobbing za preventivní opatření proti vydírání těhotných žen (Hnutí pro život, 2024)
5. Lobbing za dočerpání rodičovského příspěvku (Hnutí pro život, 2018 I ; Hnutí pro život, 2021)
6. Lobbing za využití peněz z evropských fondů pro rodiny se třemi a více dětmi (Hnutí pro život, 2019 I.)
7. Lobbing za právní úpravy týkající se umělého oplodnění (Hnutí pro život, 2018 V; Hnutí pro život 2019 II.; Ucháč, 2018)
8. Lobbing za proplácení konzultačního výkonu (v případě žádosti o interrupci) gynekologům (Hnutí pro život, 2018 III.)
9. Lobbing za přejmenování mateřské dovolené na péči (Hnutí pro život, 2018; Hnutí pro život, 2018 IV.).

Tato data z online prostoru (sociálních médií) jsou relevantní zdroj informací pro zkoumání veřejné politiky (Hejzlarová et al., 2023, s.315). V případě veřejněpolitického výzkumu sociální média znamenají platformy, kde se lidé sdružují, komunikují, sdílejí obsah nebo

hodnotí informace (Facebook, Instagram...) a další platformy, na kterých je pouze sdílen audiovizuální obsah. Do nich řadíme např. blogy, YouTube, diskusní fóra nebo diskusní sekce na webech organizací (Hejzlarová et al., 2023, 292).

Při zkoumání těchto dat pracujeme s obsahem, který vznikl za jiným účelem, než je náš výzkum, proto je nezbytné věnovat pozornost podmínkám a prostředí, ve kterých byl tento obsah vytvořen (Hejzlarová et al., 2023, s.298).

Z etického hlediska je využívání dat z otevřených fór eticky bezproblémové, protože zapojování do nich je veřejnou aktivitou a data jsou veřejně dostupná. V ideálním případě by výzkumník měl pracovat s obsahem těchto fór, nikoliv s profily uživatelů. Pokud z nich něco cituje, tak jako diskusní vlákno (Hejzlarová et al., 2023, s.305). Já ve své práci analyzuji veřejně dostupné (nebo dříve veřejně dostupné) webové stránky, které jsou organizací HPŽ označeny za blog. Na tomto blogu nevystupovali žádní uživatelé pod svými profily, ale pouze organizace HPŽ jako jeho správce. Odkazují se vždy na její název a jednou na dopis předsedy HPŽ (Ucháč, 2018).

5.3 Výzkumná metoda (tematická analýza)

„Tematická analýza (TA) je metoda sloužící k identifikaci, analýze a interpretaci významových vzorců (témat) v kvalitativních datech“ (Clarke a Braun, 2017 s. 297). TA je v rámci kvalitativních metod poněkud neobvyklá tím, že nabízí nástroje a techniky, které nejsou tolik fixované na teoretické předpoklady. Neznamená to však, že je ateoretická. Její flexibilita umožňuje aplikaci v řadě výzkumných paradigmat (Boyatzis, 1998, s.29-30). Její stěžejní výhodou je flexibilita v rámci teorie i v rámci variant výzkumných otázek, které je schopná zodpovědět. Není pro ni určující ani velikost nebo složení výzkumného vzorku či sběr dat. Může se použít jak pro případové studie s jedním nebo dvěma aktéry, tak i pro výzkum s 60 a více účastníky. Vzorky mohou být heterogenní i homogenní. Navíc může být zpracovávána jak induktivním, tak deduktivním přístupem (Clarke a Braun, 2017).

Témata definují DeSantis a Ugarriza (2000, s. 362) jako *„abstraktní pojem, který dává smysl a identitu opakované zkušenosti a jejím různým podobám. Zachycuje a sjednocuje podstatu této zkušenosti do smysluplného celku.“* Definované téma vystihuje důležitý objevený prvek (vzhledem k výzkumné otázce) a je do určité míry i vzorcem nebo významem v datasetu.

Důležitost není určována ani tak kvantitou jako relevancí pro výzkumnou otázku (Clarke a Braun, 2006). Vzorce jsou určované prožitky, názory, perspektivami či chováním účastníků, uvnitř dat i napříč daty (Clarke a Braun, 2017).

V tematické analýze můžeme určovat sémantická i latentní témata (Boyatzis, 1998, s.28). Sémantická zahrnují povrchová, explicitně vyjádřená témata, u kterých výzkumník nezkoumá nic nad rámec toho, co bylo v jeho datasetu řečeno nebo napsáno. Určení latentních témat je specifické tím, že zkoumá základní myšlenky, ideologie, které teoreticky zprostředkovávají obsah dat. U latentních témat se také zajímáme o to, proč lidé říkají něco tak, jak to říkají (jaký používají jazyk), jaké hodnoty, diskurzy nebo ideologie to odráží (Clarke a Braun, 2006).

Autorky Clarke a Braun (2006) popisují praktický postup, který stanovily pro TA. Jejich verze přístupu a postupu v této kvalitativní metodě je tou nejcitovanější z mnoha textů (Clarke a Braun, 2017) a slouží jako přehledný návod na provedení TA. Moje analýza vycházela z jejich pokynů viz níže.

Fáze postupu se mohou různě střídat, protože analýza nepřechází z jedné fáze do druhé. Jedná se o nelineární proces, protože se výzkumník vrací k jednotlivým krokům podle toho, jak je to pro něj nezbytné (Clarke a Braun, 2017, 2006, s.86).

Šestikrokový postup podle Clarke a Braun (2006, s. 87):

1. výzkumník se seznámí s daty, a to opakovaným čtením a tvorbou poznámek s prvními poznatky;
2. jsou generovány počáteční kódy, které jsou shromažďovány;
3. z těchto kódů výzkumník vytvoří skupiny neboli potencionální témata a hledá, zda neexistují napříč texty další kódy s tímto potencionálním tématem;
4. pak kontroluje, zda vytvořená témata odpovídají vztahu k výňatkům a ve vztahu k datasetu;
5. definuje a pojmenuje témata, musí vytvořit jasné definice a jasný název pro každé z nich;
6. finálně vybere reprezentativní výňatky, interpretuje analýzu s ohledem na výzkumnou otázku a vytvoří její závěry s použitím literatury.

V mém výzkumu za pomoci tematické analýzy určuji sémantická i latentní témata, která se objevují napříč všemi texty v datasetu. Pokud jsou relevantní pro výzkumnou otázku, neopomenu je v analýze, ani v případě, že jsou pouze v jedné datové jednotce, což je v mém případě jedna webová stránka. Ačkoliv to není prioritou TA, můžeme taková témata do výsledků analýzy také řadit (Riessman, 1993, s. 60).

Data jsou kódována prostřednictvím techniky otevřeného kódování. Při tomto postupu se data rozdělí na menší části (odstavce, věty, slova) a následně jsou označeny kódy (Strauss & Corbin, 1998 s. 102). Kódy jsou pojmenovány podle významu dané části. Názvy těchto kódů stanovuje výzkumník (Saldaña, 2016). Při otevřeném kódování mohou být použity in vivo kódy. To jsou kódy pojmenované přesně na základě skutečně řečených nebo psaných slov (Strauss, 1987, s.33). In vivo kódování je užitečné v případě, že chce výzkumník porozumět, jak účastníci, které zkoumá, vnímají svět, kulturu nebo jaký mají jazyk (Saldaña, 2016).

6 Analýza dat

V této kapitole popisuji výsledky tematické analýzy, ke kterým jsem dospěla podle instrukcí Braun a Clarke (2006) prostřednictvím kódování a tvorby tematických map. Ve výsledku má výzkumník popsat, jaké aspekty dané téma zahrnuje a určit jeho nezbytný faktor. Při určení tématu je vhodné uvažovat nad tím, jak zapadá do celkového kontextu zkoumaného souboru.

Jakým způsobem každé téma do širokého kontextu zapadá, vysvětluje následující 7. kapitola, ve které by podle Braun a Clarke (2006) měly být i rozebrané ukázky. Ty jsou ale popsány a rozebrané již v této kapitole, protože chci určená témata vysvětlit i jejich prostřednictvím.

Názvy témat mají být výstižné, aby si čtenář dokázal představit, co obsahují, a každé by mělo být podrobně vysvětleno. Mají se minimálně překrývat a pokud obsahují subtémata, je podstatné zmínit se i o nich. Subtémata jsou dílčí témata hlavního tématu. Slouží pro určení hierarchie mezi tématy a upřesnění významu (Braun a Clarke, 2006).

6.1 Téma: Personifikace lidského zárodku (latentní)

Autoři textů se za pomoci vhodných jazykových prostředků vyjadřují o lidském zárodku jako o osobě.

Toto téma bylo určeno za pomoci in vivo kódů (šance pro děti, nenarozené děti, potrácené děti, ztráta života, násilí na dětech). Na základě kontextu se nenarozením a potrácením dítěte skutečně rozumělo umělé přerušení těhotenství do 12. týdne. Šanci pro děti se rozuměla naděje, že žena nepodstoupí potrat a ztrátou života podstoupení umělého potratu.

V České republice se provádí legální interrupce do 12. týdne (Zákon č. 66/1986 Sb.). V zákoně se používá pojem plod (Zákon č. 66/1986 Sb.). V analyzovaných textech se pro toto stádium lidského vývoje používá pojem „dítě“, které může přijít o život, může na něm být spáchán násilný čin nebo může dostat šanci. Tyto výrazy si obvykle spojujeme s narozenými lidmi. Vyplývá z nich po mé analýze latentní téma: personifikace lidského zárodku.

Ukázky

„A to zvláště v případě třetích dětí v rodině, které nejčastěji přicházejí o život před narozením“ (Hnutí pro život, 2024). “

- Rozhodnutí matky dvou dětí podstoupit umělý potrat při dalším těhotenství je zde interpretováno tak, že její třetí dítě přichází o život před narozením. Navíc jsou tyto plody vyobrazené jako součást rodiny.

„tato specifická forma nebude výjimkou jen proto, že řeší násilí i na nenarozených dětech“ (Hnutí pro život, 2025 III.).

- Na základě kontextu je násilím na nenarozených myšleno nucení těhotných žen k umělému potratu. Zárodek je nazýván dítětem, na kterém se ten, kdo nutí ženu k interrupci, dopouští násilí. Podle definice Světové zdravotnické organizace se násilím rozumí *„použití fyzické hrozby proti sobě samému nebo jiné osobě, skupině nebo společnosti osob, které působí nebo má vysokou pravděpodobnost způsobit zranění, smrt, psychické poškození, strádání nebo újmu“* (World Health Organization, 2025). Z analýzy tak vyplývá, že použití jazyka není takové, jak ho většinově chápeme, a že jeho použití má svůj účel.

6.2 Téma: Demografie (sémantické)

V tomto tématu se objevuje upozornění na kritickou demografickou situaci v České republice a tvrzení, že prostřednictvím realizovaných návrhů HPŽ dojde k jejímu zlepšení, a to primárně zvýšenou porodností.

Toto téma se skládá ze dvou subtémat: kritická demografická situace a demografický přínos.

Ukázky

„Nespravedlivé zdanění, nedostupnost bydlení a nejistota ve společnosti vedou k alarmujícímu propadu porodnosti ze 112 tisíc v roce 2021 na odhadovaných 80 tisíc dětí v roce 2024...“ (Hnutí pro život, 2025 I.)

„Navrhovaná novela... podporuje i demografické potřeby státu“ (Hnutí Pro život ČR, 2018 I).

„Třetí děti jsou zcela klíčové pro: nastartování demografického růstu; udržení průběžného důchodového systému; udržení pracovního trhu.“ (Hnutí pro život, 2019 I.)

- Usilují o podporu rodin se třemi a více dětmi a tyto rodiny dávají do spojitosti s příznivou demografickou situací.

6.3 Téma: Příčiny umělých potratů (sémantické)

V tomto tématu byla definována tři subtémata: nepříznivá ekonomická situace, nucení žen k potratu a nevstřícnost (in vivo) vzdělávacího systému.

Žena se podle tvrzení HPŽ pro potrat rozhodne z důvodu špatné ekonomické situace, kterou současně prožívá nebo by se do ní mohla dostat v případě narození dítěte. K potratu ji podle analýzy nutí partner nebo rodina, a to z důvodu studia nebo ekonomické situace. Ze strany partnerů má docházet k nezájmu o výchovu dítěte a odmítání finanční podpory.

Toto téma v sobě zahrnuje všechny důvody, které autoři uvádějí jako příčiny podstoupení umělé interrupce. Nevstřícnost vzdělávacího systému se objevuje pouze v jedné datové jednotce (Hnutí pro život, 2025 II.).

Ukázky

„Podle všech dostupných údajů jsou to z velké části ekonomické důvody, proč se tyto rodiny pro potrat rozhodnou“ (Hnutí Pro život ČR, 2018 I).

„Málo se ví, že studentky patří mezi druhou nejpočetnější skupinu žen, které podstupují umělý potrat. Důvod je nasnadě: ne právě vstřícný přístup škol a vzdělávacího systému k těhotným studentkám obecně“ (Hnutí pro život, 2025 II.).

- Za rozhodnutí studující ženy podstoupit interrupci organizace viní české školy a vzdělávací systém, který neumožňuje podle autorů nekomplikovaně studovat a zvládat mateřství.

„Podle statistických dat Hnutí Pro život ČR, které jako jediné provozuje specializovanou celorepublikovou Linku pomoci pro těhotné v tísní, se cítí pod nátlakem podstoupit umělý potrat více než 80 % volajících žen a ve zhruba 15 % intenzita psychického nebo fyzického násilí vykazuje znaky trestného činu vydírání“ (Hnutí pro život, 2024).

6.4 Téma: Opatření na snížení počtu potratů (sémantické)

Téma opatření na snížení počtu potratů je koherentní ve vztahu k tématu příčiny umělých potratů. Toto téma definuje způsoby, jakými by mohlo dojít ke snížení interrupcí. Subtématy jsou: snížení počtů potratů jako cíl, ekonomická podpora rodin, poradenství pro ženy a ochrana (in vivo) těhotných žen.

Nucení žen k potratu má být řešeno ochranou těhotných žen před nátlakem okolí. Na podstoupení potratů z ekonomických důvodů HPŽ navrhuje ekonomickou podporu pro rodiny. Na nevstřícnost vzdělávacího systému reaguje taktéž ekonomickou podporou. Navíc usiluje o poskytování poradenství ženám v případě nechtěného (jejich slovy nečekaného) těhotenství.

Ukázky

„Zmíněná konkrétní opatření ale mohou napomoci, že se neblahé statistiky umělých potratů... mohou začít měnit k lepšímu“ (Hnutí pro život, 2025 II).

- Zde je vidět zřejmý zájem na snížení počtu potratů, ke kterému má dojít na základě navrhovaných opatření.

„Pokud žena nečekaně otěhotní a zvažuje umělé ukončení těhotenství, je její gynekolog jednou z autorit, která může poradit a rozhodnutí ženy ovlivnit“ (Hnutí Pro život ČR, 2018 III.).

- HPŽ požadovalo zavedení konzultačního výkonu pro těhotné ženy žádající o potrat, aby jim mohlo být podstoupení interrupce rozmluveno.

„Řešení: rozšíření výčtu zvláště přitěžujících okolností u trestného činu vydírání o případ, kdy je vydírána těhotná žena“ (Hnutí pro život, 2024).

- Vydírání těhotné ženy se v kontextu vztahuje zejména na ženy, které někdo z jejich okolí nátlakem přesvědčuje k potratu.

„Především ale chceme, aby daňový systém byl nastaven tak, aby narození dítěte nebylo pro ekonomicky aktivní rodiny přítěží“ (Hnutí pro život ČR, 2025 I).

- Dostatečná ekonomická pomoc by podle HPŽ měla eliminovat potraty podstupované z ekonomických důvodů.

„Hnutí Pro život ČR chce prosadit myšlenku, že by alespoň malá část z pěti set miliard korun z evropských fondů v příštích sedmi letech měla být využita na podporu rodin se třemi a více dětmi“ (Hnutí pro život, 2019 I.).

- Podpora touto cestou by měla snížit počet potratů, které ženy podstupují z ekonomických důvodů.

Další jsou návrhy opatření, které znemožňují ženu přesvědčovat nebo nutit k podstoupení potratu.

„Přestane být vydíratelná a získá ochranu před nátlakem ze strany partnera, nejbližších, zaměstnavatele atd“ (Hnutí pro život, 2025 III.).

- Toto opatření má zabraňovat okolí k ovlivňování žen k podstoupení přerušení těhotenství, v případě, že je žena rozhodnutá své těhotenství nepřerušit. Pozoruhodný je kontrast s navrhovaným poradenstvím pro ženy, kdy opatření funguje naopak. Má těhotnou ženu přesvědčit o nepodstoupení potratu, o který si požádá.

6.5 Téma: Moralizace o včasném mateřství (sémantické)

Napříč texty se objevuje moralizace o včasném mateřství. Moralizace je zde chápána jako stav, kdy dochází k hodnocení toho, co je dobré a co špatné. Nedomáhá se zohledňování jiných názorů nebo složité reality. Toto morální hodnocení nebo poučování bylo po analýze dat nalezeno v několika úryvcích.

Napříč datasetem se objevují subtémata: stárnutí ve spojitosti s plodností žen a oddalování mateřství. Subtémata se skládají z několika kódů (např. zdravotní stav žen, apel na včasné početí, neplodnost...). Jazykové výrazy jsou explicitní a jejich význam je zřejmý, proto toto téma hodnotím jako sémantické.

Ukázky

„Přitom je to donebevolající: vysokoškolské studentky jsou ve věku, kdy mít dítě je ze zdravotních i dalších hledisek ideální...“ (Hnutí pro život, 2025 II.)

- Na tomto výňatku lze vhodně demonstrovat apel na včasné početí a upozorňování na zdravotní hlediska, přesněji řečeno plodnost související s věkem, která se objevuje

napříč texty, viz v další ukázce. V ukázce je těhotenství pro vysokoškolskou studentku vyličeeno jako ideální stav, což je moralizující a jednostranný pohled.

„Kvůli tomu ale docházelo k oddalování doby narození dalších dětí, ale také ke zvyšování věku rodičů a zvětšování věkových rozdílů mezi sourozenci“ (Hnutí Pro život ČR, 2021).

- V závislosti na systému vyplacení rodičovského příspěvku lidé mohli záměrně odkládat narození dalšího dítěte, v textu je tato skutečnost prezentována jako něco, co je napraveno. Vidíme tak kritiku oddalování mateřství.

„V případě odkládání těhotenství za 35. rok na základě volby životního stylu má samozřejmě stát tuto volbu respektovat, ale není povinen negativní důsledky této volby hradit z prostředků veřejného zdravotnictví“ (Hnutí pro život, 2018 V).

- Organizace požadovala snížení věkové hranice na nárok proplacení IVF z 39 let na 35 let. Omezila by tak ženy po 35. roce věku, protože si podle jejich výkladu mohou samy za nemožnost otěhotnět přirozenou cestou v důsledku odkládání mateřství, protože zvolily jistý „životní styl“ a toto je jeho důsledek. Je také nutné zmínit, že IVF oplodnění je vnímáno katolickou církví jako neetické, a že toto omezení pravděpodobně pramení i ze snahy snížit počet umělých oplodnění (Banchoff, 2011).

6.6 Téma: Moralizace české společnosti (sémantické)

Dalším opakovaným vzorem je snaha o moralizaci české společnosti. Autoři podle svých slov usilují o společenskou změnu a napříč texty hodnotí českou společnost jako nerespektující k rodičovství nebo pasivní.

Definice moralizace je zde totožná s tou u tématu moralizace o včasném mateřství.

Ukázky

„Jde o jednu z forem násilí na ženách (nucení ženy k potratu, pozn. autorky) ale kupodivu to nikoho, dokonce ani aktivistická média, pro něž je násilí na ženách důležité téma, nijak moc netrápí“ (Hnutí pro život, 2025 III.).

- Česká média a českou společnost popisují jako pasivní k problematice nucení ženy k potratu, kromě pasivity se česká společnost podle autorů vyznačuje nízkým respektem k ženám, nebo dokonce jeho úplnou ztrátou: *„postupně obnovovat*

celospolečenský respekt vůči nim (ženám)“ (Hnutí pro život, 2025 III.).

„Usilujeme o zlepšení společenského prostředí pro ženy a jejich rodiny čekající (nečekaně) dítě“ (Hnutí pro život ČR, 2025 I).

- Z tohoto úryvku je patrná snaha o společenskou změnu, protože současný stav není podle HPŽ ideální.

„Symboly včetně používané terminologie neprojevují svou sílu okamžitě, ale v delším horizontu přispívají pozitivně či destruktivně k hodnotovému žebříčku společnosti“ (Hnutí pro život ČR, 2018 IV.).

- Tento úryvek vychází z požadavku na přejmenování mateřské dovolené na péči. Tato úprava terminologie měla zapříčinit společenskou změnu v podobě silnějšího vnímání hodnoty mateřské péče.

6.7 Shrnutí

Všechna výše zmíněná témata se opakovala jako vzorce. Při mé analýze vyšlo těchto šest témat, která se objevují napříč datovými jednotkami. V průběhu analýzy docházelo k hledání kódů a jejich seskupování do potencionálních témat (Braun a Clarke, 2006).

7 Interpretace výsledků

Na základě studie od Beláňové (2020, s.395) jsem předpokládala, že v sesbíraných datech budou identifikována sekularizovaná témata. K tomu skutečně došlo a všech šest určených témat není explicitně spojeno s náboženstvím.

Nicméně témata: personifikace lidského zárodku (6.1), příčiny umělých potratů (6.3) a opatření na snížení počtu potratů (6.4) přímo zapadají do kontextu pro-life hnutí.

U prvního TÉMATU² (6.1) personifikace lidského zárodku lze pozorovat shodu s typickou rétorikou pro-life hnutí (Alcorn, 1992, srov. 14, 21).

Catanzarite (2015) zkoumala rétorické strategie v souvislosti s potraty v amerických zákonech. Ve své práci došla k závěru, že tyto rétorické strategie mají posílit pozici plodu vůči ženě. TÉMA (6.1) se neobjevuje v českých zákonech a v analyzovaných materiálech nebyla nalezena ani snaha o zavedení těchto termínů do českého práva. Tato strategie se však objevuje na blogu o lobbingu, a to zřejmě se stejným záměrem jako určila Catanzarite (2015).

TÉMATEM (6.3) bylo (jednostranné) zmiňování příčin k podstoupení umělého potratu. Jediné důvody, které jsou na blogu o přímém lobbingu uváděné, jsou ekonomické problémy, nucení žen k potratu nebo nevhodné nastavení vzdělávacího systému. Nejsou zmiňovány jiné příčiny, ačkoliv jich je mnoho, viz níže.

Rozhodnutí o přerušení těhotenství často vyplývá ze sociální situace, ve které se žena nachází. Interrupci může podstoupit žena, která už má existující závazky, kterými mohou být jiné děti, a proto by neměla možnost starat se o další. Dalším důvodem může být absence partnera, jeho nedostatečná podpora či špatné partnerské vztahy. Stejně tak mohou hrát roli psychologické faktory, jejichž působením by žena nebyla schopna se o dítě postarat. Některé ženy tak podstoupení interrupce považují za zodpovědné, protože by svým potencionálním dětem nemohly poskytnout dostatečně vhodné podmínky (Dudová, 2012, s. 47).

² Téma, které vychází z mé analýzy, je v této kapitole pro lepší přehled vyznačeno velkými písmeny.

Důvodem pro podstoupení potratu může být otěhotnění v důsledku trestného činu znásilnění. V neposlední řadě nesmím opomíjet zdravotní stav či zdravotní rizika, která vedou podstoupení potratu (Dudová, 2012, s. 47).

HPŽ tuto škálu důvodů na svém blogu nepřipouští a v lobbingu se jim nevěnuje. Může to vycházet z toho, že v jejich současné pozici není možné najít argumenty, které by podpořily snížení počtu potratů z důvodu zdravotních rizik, psychického zdraví žen nebo znásilnění.

Na TÉMA (6.3) příčiny umělých potratů pak navazuje TÉMA (6.4) opatření na snížení počtu potratů. Toto TÉMA (6.4) v sobě obsahuje subtémata: „ochrana“ těhotných žen, poradenství a finanční podpora rodin.

Poradenství, které má sloužit k přesvědčení ženy, aby nepodstoupila potrat, nebo „ochrana žen“ před okolím, které by ji mohlo přesvědčit k přerušení těhotenství, velmi zapadá do českého kontextu (Beláňová, 2020). V ČR mají protipotratoví aktivisté omezené možnosti, ale hledají způsoby, jakými počet interrupcí snížit. Snaží se minimalizovat možnost ovlivňování žen k podstoupení potratu v případě, že to sama žena nechce, což označují jako ochranu. Na straně druhé, pokud žena postoupit interrupci chce, tak HPŽ hledá mechanismy, jakými by mohla být přesvědčena k nepřerušení těhotenství.

Pokud se zaměřím na třetí subtéma (ekonomická podpora rodin) z kategorie TÉMATU (6.4), usuzuji, že realizace této finanční podpory odpovídá principům pronatalistické pozitivní politiky. Tato politika využívá finanční prostředky namísto nátlakových technik jako například zákaz potratů. Zahrnuje rodinné přídatky, daňové úlevy, výhodné půjčky pro rodiny a tak dále (Andorka, 1978, s. 347-348.). U tohoto druhu politiky je kritizována zvýhodněná pozice osoby s vyšším příjmem, typicky muže, a podpora nerovného postavení mezi partnery (Heitlinger, 1993, s. 289-290). Je patrné, že je HPŽ velmi konzervativní organizací, která lpí na tradičních hodnotách (viz kapitola 1), proto snaha o implementaci opatření, které podporují nerovné postavení a zvýhodňují pozici muže, odpovídá jejímu dosavadnímu konání.

TÉMATEM (6.2), které také rezonuje napříč texty, je demografie. HPŽ často upozorňuje na kritickou demografickou situaci v ČR a využívá ji tak pro svou argumentaci ve snaze najít

podporu u poslanců či státních úředníků. Toto TÉMA lze dát v širším kontextu do spojitosti s pronatalistickou politikou, která se snaží vyrovnat nízkou porodnost a prostřednictvím změny zákonů a politických opatření zvyšovat velikost populace (Heitlinger, 1993, s. 127). HPŽ pak tuto politiku využívá, protože zvyšuje počet dětí (a podle jejich úvah snižuje počet potratů).

TÉMATA (6.5 a 6.6) v sobě obsahují snahu o moralizaci.

Moralizace o včasném mateřství zřejmě vychází ze silně konzervativních hodnot, které vnímají ženu výhradně jako matku a pečovatelku. Toto zjištění se shoduje se zjištěním Neničkové (2013, s. 17-32), která analyzovala oběžník HPŽ. Z mé analýzy navíc vyplývá, že tento pohled na roli žen se promítá i do argumentace v přímém lobbingu.

K TÉMATU (6.6) doplňuji jeho návaznost na poznání od Beláňové (2020, s.404-408), která píše, že se aktéři českého pro-life hnutí při nepřímých akcích přizpůsobují současnému nastavení společnosti a pro podporu svých názorů používají pozitivní hesla, vědecké narativy a cílí na PR³. V přímém lobbingu HPŽ naopak kritizuje společnost a prostřednictvím lobbingu usiluje v některých ohledech o její nápravu.

³ PR (public relations) představuje záměrnou komunikaci, jejímž cílem je ovlivnění myšlení a postojů určitých částí veřejnosti. Public relations využívají různí aktéři, kteří se strategicky snaží dosáhnout předem vytyčených cílů. Těmi mohou být například získání podpory či náprava reputace. Jedná se o formu persvazivní komunikace (Hejlová, 2017, str. 13).

8 Diskuse

Během analýzy dat jsem se opakovaně setkávala s nepřesvědčivými faktickými tvrzeními, které byly obsaženy i například v dopise, který inicioval právní úpravu umělého oplodnění. Fakta, se kterými organizace pracuje, nejsou často citována a objevují se společně s nimi fráze „*podle všech dostupných údajů*“ (Hnutí Pro život ČR, 2021) *nebo* „*podle... zahraničních studií*“ (Hnutí pro život, 2018 V.). Ve zmíněném dopise se objevovalo několik pochybných zdrojů⁴. Zároveň se ale z mého pohledu objevovaly i relevantní zdroje jako například výsledky šetření od Ipsosu (Hnutí pro život ČR, 2025 III.).

Na tuto práci by se dalo navázat fact-checkingem těchto nepodložených nebo sporných tvrzení v oblasti lobbingu. Fact-checking by byl relevantní zejména proto, že tato tvrzení sloužila často jako základ pro argumenty, se kterými se jejich autoři snažili ovlivňovat veřejnou politiku.

⁴ Jako dva příklady uvádím <http://uroweb.org/guideline/male-infertility/#3> a Neplodnost muže 2018, MUDr. Vladimír Kubiček, CSc. <http://muzska-neplodnost.info>.

Závěr

Cílem práce bylo identifikovat témata v oblasti přímého lobbingu, kterými se čeští pro-life aktivisté snaží snížit počet potratů, a navázat tak na studii Beláňové (2020).

Beláňová (2020, s. 401-408) zjistila, že pro-life aktivisté v českém prostředí přizpůsobují své aktivity v oblasti nepřímého lobbingu národní identitě. Nejčastěji proto používají pozitivní rétoriku a vědecké narativy. Mimo to také zprostředkovávají poradenství pro ženy a realizují pozitivní veřejné kampaně.

Polovina z mnou identifikovaných témat už jen podle názvu (personifikace lidského zárodku (6.1), příčiny umělých potratů (6.3), opatření na snížení počtu potratů (6.4)) zapadá do kontextu pro-life hnutí (Swank, 2020; Alcorn, 1992). Méně jasné je to ale u zbylých třech témat, jimiž jsou demografie (6.2), moralizace o včasném mateřství (6.5) a moralizace společnosti (6.6).

HPŽ se snaží zavést systémové poradenství pro ženy (např. konzultace u gynekologů), které by mělo přesvědčit ženu o nepřerušení těhotenství. Beláňová (2020, s.407) píše, že HPŽ nápodobně provozuje telefonní linku s tímto záměrem. Vidíme, že základ těchto aktivit je stejný v přímém i nepřímém lobbingu. HPŽ také usiluje o zavedení opatření, které zajistí, že ženu nebude nikdo moci přemlouvat k potratu v případě, že pro něj nebude rozhodnutá.

HPŽ ve snaze o snížení počtu potratů lobbuje za opatření vycházející z pronatalistické pozitivní politiky. Ekonomickou podporou se snaží eliminovat potraty, které jsou podstoupeny z důvodu nepříznivé finanční situace. Na toto téma pak volně navazuje téma demografie, které v teorii souvisí s pronatalistickou politikou (Heitlinger, 1993, s. 127). To, že se kritická demografická situace zlepší po zavedení jimi iniciovaného opatření, používají totiž jako častý argument.

Téma moralizace o včasném mateřství zobrazuje, že HPŽ prosazuje tyto konzervativní hodnoty i na politické půdě v rámci lobbingu.

Moralizace společnosti spočívá v její kritice, kdy ji HPŽ hodnotí jako pasivní v souvislosti s jimi definovanými problémy. Beláňová (2020) se o kritice společnosti v kontextu

nepřímého lobbyingu nezmiňovala, naopak psala o snaze protipotratových aktivistů přizpůsobit se sekularizovanému prostředí. Z mé analýzy pak vyplývá, že se v tomto přímý a nepřímý lobbying liší.

Jako strategické lze vnímat, že HPŽ při ovlivňování veřejné politiky prostřednictvím přímého lobbyingu nepřiznává náboženskou motivaci a používá vědecké narativy, a to souhlasí se zjištěními od Beláňové (2020).

Summary

The aim of this thesis was to identify the topics through which Czech pro-life activists attempt to reduce the number of abortions in the area of direct lobbying, thereby building upon the study conducted by Beláňová (2020).

Beláňová (2020, pp. 401–408) found that pro-life activists in the Czech context adapt their activities in indirect lobbying to the national identity. Therefore, they most frequently employ positive rhetoric and scientific narratives. In addition, they also facilitate counseling services for women and conduct positive public campaigns.

Half of the topics I identified — based on their titles alone (the personification of the human embryo (6.1), causes of induced abortions (6.3), and measures to reduce the number of abortions (6.4)) — clearly fall within the context of the pro-life movement (Swank, 2020; Alcorn, 1992). However, this is less evident with the remaining three topics: demography (6.2), moralization regarding early motherhood (6.5), and moralization of society (6.6).

HPŽ (Hnutí pro život, the Movement for Life) seeks to introduce systematic counseling for women (e.g., consultations with gynecologists), aimed at persuading women not to terminate their pregnancies. Beláňová (2020, p. 407) notes that HPŽ similarly operates a telephone hotline with this purpose. We can observe that the foundation of these activities is consistent across both direct and indirect lobbying. HPŽ also advocates for the introduction of measures that would ensure that a woman cannot be pressured into an abortion if she has not made that decision herself.

In its efforts to reduce the number of abortions, HPŽ lobbies for measures based on pro-natalist positive policies. By providing economic support, they aim to eliminate abortions undertaken due to unfavorable financial circumstances. This topic is closely linked to the issue of demography, which theoretically correlates with pro-natalist policies (Heitlinger, 1993, p. 127). HPŽ often uses the argument that the critical demographic situation would improve following the implementation of the measures they propose.

The topic of the moralization of early motherhood reflects that HPŽ also promotes these conservative values within the political arena as part of its lobbying activities.

The moralization of society consists of criticizing society, with HPŽ portraying it as passive in relation to the problems they define. Beláňová (2020) did not mention criticism of society in the context of indirect lobbying; rather, she described efforts by anti-abortion activists to adapt to a secularized environment. My analysis thus indicates that direct and indirect lobbying differ in this respect.

It can be perceived as a strategic move that HPŽ, when influencing public policy through direct lobbying, does not acknowledge any religious motivation and instead employs scientific narratives, which aligns with the findings of Beláňová (2020).

Použitá literatura

ALCORN, Randy, 1992. *Pro life answers to pro choice arguments*. Multnomah Publishers. ISBN 1-57673-751-9.

ANDORKA, Rudolf, 1978. *Determinants of Fertility in Advanced Societies*. Methuen. ISBN 978-0416673500.

BANCHOFF, Thomas, 2011. The Emergence of Ethical Controversy: Ethics and Policy in Atlantic Democracies. In: *Embryo Politics : Ethics and Policy in Atlantic Democracies*. Cornell University Press, s. 21-69. ISBN 9780801449574.

BARNHART, Robert K. (ed.), 1988. *The Barnhart dictionary of etymology*. The H. W. Wilson Company. ISBN 0—8242-0745-9.

BARONI, Laura; CARROLL, Brendan J; WILLIAM CHALMERS, Adam; MARQUEZ, Luz Maria Muñoz a RASMUSSEN, Anne. Defining and classifying interest groups. Online. Interest groups & advocacy. 2014, roč. 3, č. 2, s. 141-159. ISSN 2047-7414. Dostupné z: <https://doi.org/10.1057/iga.2014.9>. [cit. 2025-01-13].

BELÁŇOVÁ, Andrea. Anti-abortion activism in the Czech Republic and Slovakia: 'nationalizing' the strategies. Online. *Journal of contemporary religion*. 2020, roč. 35, č. 3, s. 395-413. ISSN 1353-7903. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/13537903.2020.1836813>. [cit. 2024-11-19].

BERNARDOVÁ, Sylva. *Víte, kdo byl... MUDr. Zdeněk Hejl (1920 – 1999)?* Online. Hnutí pro život ČR. 2018. Dostupné z: <https://hnutiprozivot.cz/clanky/2765-vite-kdo-by-l-mudr-zdenek-hejl-1920-1999>. [cit. 2024-11-17].

BERRY, Jeffrey M. a WILCOX, Clyde, 2018. *The Interest Group Society*. Sixth edition. New York, New York: Routledge. ISBN 1-315-53409-6.

BOLZENDAHL, Catherine I. a MYERS, Daniel J., 2004. Feminist Attitudes and Support for Gender Equality: Opinion Change in Women and Men, 1974–1998. Online. *Social Forces*. Roč. 83, č. 2, s. 759–789. Dostupné z: <https://academic.oup.com/sf/article/83/2/759/2234759?login=true#no-access-message%23no-access-message>. [cit. 2025-04-26].

BOYATZIS, Richard E., 1998. *Transforming qualitative information: Thematic analysis and code development*. SAGE Publications. ISBN 0-7619-0960-5.

BRAUN, Virginia a CLARKE, Victoria, 2006. Using thematic analysis in psychology. Online. *Qualitative research in psychology*. Roč. 3, č. 2, s. 77-101. ISSN 1478-0887. Dostupné z: <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>. [cit. 2025-04-29].

CATANZARITE, Alexis A. *Constructing a "Culture of Life": Legislation, Rhetoric, and Public Discourse*. 2015. Diplomová práce (MA). University of Kansas.

CLARKE, Victoria a BRAUN, Virginia, 2017. Thematic analysis. Online. *The journal of positive psychology*. Roč. 12, č. 3, s. 297-298. ISSN 1743-9760. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/17439760.2016.1262613>. [cit. 2025-04-29].

COUSIN, GLYNIS, 2005. Case Study Research. Online. *Journal of geography in higher education*. Roč. 3, č. 29, s. 421-427. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/03098260500290967>. [cit. 2025-01-15].

DAVID, Henry P., 1992. Abortion in Europe, 1920-91: A Public Health Perspective. Online. *Studies in family planning*. Roč. 23, č. 1, s. 1-22. Dostupné z: <https://doi.org/10.2307/1966824>. [cit. 2025-01-26].

DeSantis, L., & Ugarriza, D. (2000). The concept of theme as used in qualitative nursing research. *Western Journal of Nursing Research*, 22, 351-372. doi:10.1177/019394590002200308

DIANI, Mario, 1992. The concept of social movement. Online. *The Sociological review (Keele)*. Roč. 40, č. 1, s. 1-25. ISSN 0038-0261. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.1992.tb02943.x>. [cit. 2025-01-14].

Diskuze: Tři poslanci a Hnutí pro život chtějí povinné varování na těhotenské testy, 2025. Online. Seznam zprávy. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/diskuze/domaci-politika-tri-poslanci-a-hnuti-pro-zivot-prosazuji-povinne-varovani-na-tehotenske-testy-271337>. [cit. 2025-04-24].

DUDOVÁ, Radka, 2010. The Framing of Abortion in the Czech Republic: How the Continuity of Discourse Prevents Institutional Change. Online. *Sociologický časopis*. Roč.

46, č. 6, s. 945-975. ISSN 0038-0288. Dostupné z: <https://doi.org/10.13060/00380288.2010.46.6.04>. [cit. 2025-04-14].

DUDOVÁ, Radka, 2012. *Interrupce v České republice: zápas o ženská těla*. Praha: Sociologický ústav AV ČR. ISBN 978-80-7330-214-6.

DUŠKOVÁ, Magdalena; KOLDOVÁ, Eliška a KAŠPÁREK, Jan. *Mezi bohem a ultrapravicí #2: antigender od Klause až po líbivý marketing*. Online podcast. 1rd. 2023. [cit. 2025-01-11].

GINSBERG, Norman A. a SHULMAN, Lee P., 2021. Life without Roe v Wade. Online. *Contraception and Reproductive Medicine volume*. Roč. 6, č. 5, s. 1-4. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.1186/s40834-021-00149-6>. [cit. 2025-04-26].

GOLDSTEIN, Kenneth M., 1999. *Interest Groups, Lobbying, and Participation in America*. Cambridge University Press. ISBN 0 521 63047 9.

GRAZIANO, Luigi, 2001. *Lobbying, Pluralism and Democracy*. Palgrave. ISBN 0-333-92056-2.

GUTTMACHER INSTITUTE, 2018. *Unintended Pregnancy Rates Declined Globally from 1990 to 2014*. Online. GUTTMACHER INSTITUTE. Guttmacher Institute. Dostupné z: <https://www.guttmacher.org/news-release/2018/unintended-pregnancy-rates-declined-globally-1990-2014>. [cit. 2025-04-26].

HARRIS, Phil a MCGRATH, Conor, 2012. Political Marketing and Lobbying: A Neglected Perspective and Research Agenda. Online. *Journal of political marketing*. Roč. 11, č. 1-2, s. 75-94. ISSN 1537-7857. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/15377857.2012.642745>. [cit. 2025-04-25].

HAUGSGJERD ALLERN, Elin; KLÜVER, Heike; MARSHALL, David; OTJES, Simon; RASMUSSEN, Anne et al., 2022. Policy positions, power and interest group-party lobby routines. Online. *Journal of European public policy*. Roč. 29, č. 7, s. 1029-1048. ISSN 1350-1763. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/13501763.2021.1912148>. [cit. 2025-01-14].

HEITLINGER, Alena, 1993. *Women's Equality, Demography and Public Policies*. ST. MARTIN'S PRESS. ISBN SBN 0-312-09638--0.

HEJLOVÁ, Denisa, 2017. *PUBLIC RELATIONS*. Habilitační práce. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd.

HEJZLAROVÁ, Eva M.; HREŠANOVÁ, Ema a MOURALOVÁ, Magdalena, 2023. Kapitola 8: Sociální média jako zdroj dat pro veřejněpolitický výzkum. In: HEJZLAROVÁ, Eva M.; MOURALOVÁ, Magdalena; ŠTĚPÁNKOVÁ ŠTÝBROVÁ, Martina; JABLONSKÁ, Tereza; ANGELOVSKÁ, Olga et al. *Fantastická data ve veřejné politice a jak je využít*. Karolinum, s. 292-320. ISBN 978-80-246-5561-1.

HROCH, Jaroslav, 2025. *Tři poslanci a Hnutí pro život chtějí povinné varování na těhotenské testy*. Online. Seznam zprávy. Dostupné z: : <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-tri-poslanci-a-hnuti-pro-zivot-prosazuji-povinne-varovani-na-tehotenske-testy-271337>. [cit. 2025-04-24].

KMENTOVÁ, Kateřina, 2010. *Genderová analýza informačního oběžníku Hnutí Pro život Česká republika*. Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/kodoe/Kmentova_BC.pdf [cit. 2025-01-14].

KULIK, Rebecca M., 2024. *Pro-choice movement*. Online. Encyclopedia Britannica. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/pro-choice-movement>. [cit. 2025-03-01].

KUNŠTÁT, Daniel. Instituce zprostředkování zájmů: strany a zájmové skupiny. Online. Naše společnost. 2006, roč. 4, č. 2, s. 14-20. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c3/a1243/f28/100060s_Instituce%20zprostredkovani.pdf. [cit. 2025-01-13].

LABOUTKOVÁ, Šárka a VYMĚTAL, Petr, 2010. Regulace lobbingu ve vybraných zemích. Online. In: *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha. Grada, s. 87-127. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/lobbing-v-modernich-demokraciich-2157745/#>. [cit. 2025-03-04].

LAVERACK, Glenn. *Health Activism: Foundations and Strategies*. Online. SAGE Publications, 2013. Dostupné z: <https://sk-sagepub-com.ezproxy.is.cuni.cz/books/health-activism-foundations-and-strategies>. [cit. 2024-08-27].

Maďarské ženy si před potratem musejí poslechnout, jak embryo tluč srdce, 2022. Online.

ČT24. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/madarske-zeny-si-pred-potratem-museji-poslechnout-jak-embryu-tluce-srdce-16266>. [cit. 2025-01-15].

MCGRATH, Conor, 2007. Framing lobbying messages: defining and communicating political issues persuasively. Online. *Journal of public affairs*. Roč. 7, č. 3, s. 269-280. ISSN 1472-3891. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/pa.267>. [cit. 2025-01-15].

MILBRATH, Lester W., 1960. LOBBYING AS A COMMUNICATION PROCESS. Online. *Public opinion quarterly*. Roč. 24, č. 1, s. 32-53. ISSN 0033-362X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1086/266928>. [cit. 2025-04-25].

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY, 2025. *Výpis ze spolkového rejstříku Hnutí Pro život ČR, z.s., L 1870 vedená u Krajského soudu v Brně*. Online. Veřejný rejstřík a Sbírka listin. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=773764&typ=PLATNY>. [cit. 2025-04-04].

MÜLLER, Karel B., 2005. Koncept občanské společnosti, lobbování a veřejný zájem. Příčiny, podoby a důsledky demokratického deficitu v České republice. Online. *Sociální studia*. Roč. 2, č. 1, s. 111-128. Dostupné z: <https://doi.org/10.5817/soc2005-1-111>. [cit. 2025-01-14].

NELSON, Barbara J., 1984. *Making an Issue of Child Abuse Political Agenda Setting for Social Problems*. The University of Chicago Press. ISBN 0-226-57200-5.

NENIČKOVÁ, Barbara, 2013. *Analýza oběžníků Hnutí pro život ČR pomocí metody interpretačních repertoárů*. Online, Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/nvlqy/?verze=2017;info=1>. [cit. 2025-01-14].

OBERMAN, Michelle, 2022. What will and won't happen when abortion is banned. Online. *Journal of law and the biosciences*. Roč. 9, č. 1, s. lsac011-lsac011. ISSN 2053-9711. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/jlb/ljac011>. [cit. 2025-04-26].

OLECKÁ, Ivana; IVANOVÁ, Kateřina. Případová studie jako výzkumná metoda ve vědách o člověku. Metodologie výzkumné práce, 2010. Dostupné z: <https://www.academia.edu/download/91632124/Olecka.pdf>

OLSON, Laura R., 2016. Movement Commitment among Progressive and Conservative

Religio-Political Activists in the United States. Online. *Politics and religion*. Roč. 9, č. 2, s. 296-308. ISSN 1755-0483. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S1755048316000249>. [cit. 2025-04-29].

Polský parlament odmítl zákon o dekriminalizaci pomoci při potratech, 2024. Online. České noviny. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/polsky-parlament-odmitl-zakon-o-dekriminalizaci-pomoci-pri-potratech/2542836>. [cit. 2025-01-15].

REES, Matthew C. “Pro-life” in the Czech Republic – What Kind of Europeanization Is Present? Online. *Středo Evropské politické studie*. 2013, roč. 15, č. 1, s. 1-24. ISSN 1212-7817. Dostupné z: <https://doi.org/10.5817/CEPSR.2012.1.1>. [cit. 2024-11-17].

RIESSMAN, Catherine K., 1993. *Narrative Analysis (Qualitative Research Methods)*. SAGE Publications. ISBN 0-8039-4753-4.

RIVERA RODRIGUEZ, Grecia; TAMAYO ACOSTA, Jean; SOSA GOMEZ, Ariel E; MARCUCCI RODRIGUEZ, Rosymar E; RODRIGUEZ CINTRON, Gisette A et al., 2022. The Medical and Financial Burden of Illegal Abortion. Online. *Curēus* (Palo Alto, CA). Roč. 14, č. 10, s. e30514. ISSN 2168-8184. Dostupné z: <https://doi.org/10.7759/cureus.30514>. [cit. 2025-02-10].

ŘEPKA, Vladimír, 2024. *Vláda schválila návrh zákona o lobbování a související změnový zákon*. Online. Ministerstvo spravedlnosti. Dostupné z: <https://msp.gov.cz/en/web/msp/rozcestnik/-/clanek/vlada-schvalila-navrh-zakona-o-lobbovani-a-souvisejici-zmenovy-zakon-kopirovat->. [cit. 2025-04-29].

SALDAÑA, Johnny; SEAMAN, Jai; PIPER, James; ANTCLIFF, Ian; LEIGH, Richard et al. *The coding manual for qualitative researchers*. Third edition. Los Angeles: SAGE, 2016. ISBN 978-1-4739-0249-7.

STEWART, John David, 1958. *British Pressure Groups: Their Role in Relation to the House of Commons*. Oxford: Clarendon Press.

STRAUSS, A. a CORBIN, J., 1998. *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. 2. Sage.

STRAUSS, Anselm L. *Qualitative analysis for social scientists*. Cambridge university press,

1987.

SWANK, Eric, 2020. Gender, Religion, and Pro-Life Activism. Online. *Politics and religion*. Roč. 13, č. 2, s. 361-384. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S1755048319000531>. [cit. 2025-01-26].

THOMAS, Clive S. *Types of interests and interest groups*. Online. Britannica. 2025. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/interest-group/Types-of-interests-and-interest-groups#ref913776>. [cit. 2025-01-13].

TIERNEY, Myles, 2002. *I am my rights*. Public Relations Institute of Ireland.

UHDE, Zuzana. Diskuse o potratech. Online. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*. 2003, roč. 4, č. 1-02, s. 7-9. ISSN 1213-0028. Dostupné z: <https://www-ccc-ol-com.ezproxy.is.cuni.cz/search/viewpdf?id=232477>. [cit. 2024-11-19].

VODRÁŽKA, Prokop, 2022. *Od Hnutí pro život dávají ruce pryč herci i konzervativní politici. Odsuzují výroky o znásilněných ženách na Ukrajině*. Online. Deník N. Dostupné z: <https://denikn.cz/857927/od-hnuti-pro-zivot-davaji-ruce-pryc-herci-i-konzervativni-politici-odsuzuji-vyroky-o-znasilnenych-zenach-na-ukrajine/>. [cit. 2025-01-15].

VYMĚTAL, Petr, 2010. Co je lobbying? Vymezení, tradice, diskurz a praktiky lobbyingu. Online. In: *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha. Grada, s. 17-52. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/lobbing-v-modernich-demokraciich-2157745/#>. [cit. 2025-03-04].

WILSON JAMES Q, 1995. *Jak se vládne v USA*. Praha: Victoria Publishing. ISBN 8085605708.

WOLPE, Bruce C. a LEVINE, Bertram J., 1996. *Lobbying Congress How the System Works*. 2. Congressional Quarterly. ISBN 1-56802-225-5.

WOODSIDE, Arch G., 2010. *Case Study Research: Theory, Methods and Practice*. Emerald Group Publishing. ISBN: 978-1-84950-922-0.

World Health Organization, 2025. *The VPA Approach*. Online. World Health Organization. Dostupné z: <https://www.who.int/groups/violence-prevention-alliance/approach>. [cit. 2025-

04-12].

YIN, Robert K., 2009. *Case Study Research: Design and Methods*. 4. Sage publications. ISBN 978-1-4129-6099-1.

Zákon č. 66/1986 Sb. Zákon České národní rady o umělém přerušení těhotenství. In: *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1986-66>

Archivované webové stránky Hnutí pro život ČR

UCHÁČ, Radim, 2018. *2774-mzcr.ivf*. Dostupné také z: https://hnutiprozivot.cz/2774-mzcr_ivf.cz. [cit. 2024-11-21].

Hnutí Pro život ČR, 2019. *Podpora rodin se třemi a více dětmi se stává prioritou české vlády. Konečně!*. Online. Hnutí pro život ČR. Dostupné z: <https://hnutiprozivot.cz/clanky/2796-podpora-rodin-se-tremi-a-vice-detmi-se-stava-prioritou-ceske-vlady-konecne>. [cit. 2024-11-21].

Hnutí Pro život ČR, 2019. *Každý nešťastný neplodný pár je bez nadsázky zlatým dolem*. Online. Hnutí pro život ČR. Dostupné z: <https://hnutiprozivot.cz/clanky/2774-kazdy-nestastny-neplodny-par-je-bez-nadsazky-zlatym-dolem>. [cit. 2024-11-21].

Hnutí Pro život ČR, 2021. *Doplnění nevyčerpaného rodičovského příspěvku schváleno*. Online. Hnutí pro život ČR. Dostupné z: <https://hnutiprozivot.cz/clanky/2998-doplneni-nevycerpaneho-rodicovskeho-prispevku-schvaleno>. [cit. 2024-11-21].

Hnutí Pro život ČR, 2024. *Lobbujeme za život*. Online. Hnutí pro život ČR. Dostupné z: <https://hnutiprozivot.cz/clanky/1001-lobbujeme-za-zivot>. [cit. 2024-11-21].

Hnutí Pro život ČR, 2018 I. *Poslanci chtějí podpořit rodiny s dětmi. Podpora je cílena především na rodiny čekající nečekaně další dítě*. Online. Hnutí pro život ČR. Dostupné z: <https://hnutiprozivot.cz/clanky/2734-poslanci-chteji-podporit-rodin...-podpora-je-cilena-predevsim-na-rodiny-cekajici-necekane-dalsi-dite>. [cit. 2024-11-21].

Hnutí Pro život ČR, 2018 II. *Přejmenují mateřskou a rodičovskou dovolenou na mateřskou a rodičovskou péči?* Online. Hnutí pro život ČR. Dostupné

z: <https://hnutiprozivot.cz/clanky/2735-prejmenuji-materskou-a-rodicovskou-dovolenou-na-materskou-a-rodicovskou-peci>. [cit. 2024-11-21].

Hnutí Pro život ČR, 2018 III. *Větší šance pro děti při nečekaném těhotenství*. Online. Hnutí pro život ČR. Dostupné z: <https://hnutiprozivot.cz/clanky/2759-vetsi-sance-pro-deti-pri-necekanem-tehotenstvi>. [cit. 2024-11-21].

Hnutí Pro život ČR, 2018 IV. *Fact sheet Návrh zákona o přejmenování mateřské a rodičovské dovolené na péči*. Online. Hnutí pro život ČR. Dostupné z: <https://hnutiprozivot.cz/clanky/1001-fs-materska-terminologie-v3.pdf>. [cit. 2024-11-21].

Hnutí pro život, 2018 V. *Příloha: návrh změny zákona*. Dostupné také z: https://hnutiprozivot.cz/2774-mzcr_ivf.cz. [cit. 2024-11-21].

Aktuální webové stránky Hnutí pro život ČR

Hnutí pro život ČR, 2025 I. *Podpořte výzvu zákonodárcům, aby s narozením dítěte neklesala životní úroveň rodiny*. Online. Hnutí pro život ČR. Dostupné z: <https://hnutiprozivot.cz/pomuzu#pomuzu?vyzva-dane>. [cit. 2025-04-03].

Hnutí pro život, 2025 II. *Od ledna bude jednodušší zvládnout vysokoškolské studium i miminko*. Online. Hnutí pro život. Dostupné z: <https://hnutiprozivot.cz/blog/3043-od-ledna-bude-jednodussi-zvladnout-vysokoskolske-studium-i-miminko>. [cit. 2025-04-03].

Hnutí pro život, 2025 III. *Ochranný status pro ženy čekající nečekaně dítě*. Online. Hnutí pro život ČR. Dostupné z: <https://hnutiprozivot.cz/blog/3047-ochranny-status-pro-zeny-cekajici-necekane-dite#clanek>. [cit. 2025-04-03].

Hnutí pro život. Online. 2025. Dostupné z: www.hnutiprozivot.cz. [cit. 2025-01-11].

Seznam příloh

Příloha č. 1: Archivované materiály (pdf/a soubor)